

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. במקומה מבשלה שלא במקומה לא מבשלה.....1
- ב. למטה מעטרה אפי' נכרת נמי ... ניקב בעטרה עצמה ונסתם כל שאילו נקרי ונקרע פסול ואי לאו כשר ... נסתם כשר מפני שהוא מוליד וזהו פסול שחוזר להכשירו.....3
- ג. נשים המסוללות זו בזו... פריצותא בעלמא.....5
- ד. פצוע דכא וכרות שפכה מותרין בגיורת ומשוחררת ואינן אסורין אלא מלבא בקהל ... כהן ... מותר בנתינה ... ממזרים.....6
- ה. עמוני ומואבי אסורים ואיסורן איסור עולם אבל נקבותיהם מותרות מיד.....8
- ו. מצרי ואדומי אינם אסורים אלא עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקבות.....11

דף עו.

א. במקומה מבשלה שלא במקומה לא מבשלה

נסתם¹ שביל שכבת זרע וחזר לראות שכבת זרע בשביל שמשתיין בו, הרי זה פסול².

בימינו³ המבנה האנטומי⁴ של הגיד שיש רק שביל אחד⁵ לאורך כל הגיד ומשם הוא מוציא גם שתן וגם שכבת זרע, ובזמן קיום יחסים אותו חלק של צינור השתן שנמצא בין שלפוחית השתן ובין מקום הכניסה של שבילי הזרע

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ה'ו

² שמכיון שהזרע אינו במקומו אינו יכול להוליד (ב"ש ס"ק י')

³ בבכורות דף מד: שני נקבים יש בו באדם אחד מוציא שתן ואחד מוציא שכבת זרע ואין בין זה לזה אלא כקליפת השום בשעה שאדם נצרך אם נקבו זה לתוך זה נמצא עקר"

⁴ כתב החזו"א אבהע"ז יב ז "ובדבר זה נשתנו הטבעים ואצלנו אין בגיד אלא שביל אחד והזרע נכנס בגיד בראשו שסמוך לגוף, וכבר הביאו תוס' ע"ז כד ע"ב ד"ה פרה, דברים שנשתנו, ואפשר שהיה בדורות קדומים שביל הזרע נמשך עד הסוף ביחידים או בכלם, ולדין מקום המשותף דינו מיקב גובתא דשכבת זרע וכו', עכ"ל. והחזו"א שם בהמשך דבריו הרגיש שיש מקום לפרש דהני שני נקבים הכוונה שיש שני שבילים לפני הכניסה לגיד, ואה"נ דבגיד מתאחדים והיו לאחד, אלא שכתב דמשמע להדיא מן הראשונים שפירשו שישנם שני שבילים בגיד עד ראש הגיד ממש. אולם עיין שו"ת חשב האפוד חלק ב סימן ח שכתב "ואנכי משתומם מאד על המראה הזה כי ודאי כמו דחזו"נ היום שאין שם אלא שביל אחד כן הי' גם בימי חז"ל ואין בזה שום שינוי בטבע. שהרי משנה מפורשת במקואות פ"ח מ"ד בעל קרי שטבל ולא הטיל את המים כשיטיל את המים טמא ר' יוסי אומר בחולה ובקן טמא בילד ובבריא טהור עכ"ל המשנה" והביא שם ראיות.

⁵ ועיין בשו"ת צי"א ח"י כה פכ"ד

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

לתוך צינור השתן מתכווין, ואז אין אפשרות לא לשתן לצאת ולא לשכבת זרע ללכת אחורה לתוך שלפוחית השתן. וא"כ שייך בו רק דין ניקב הנזכר לעיל.

ולפני הגיד בתוך המפשעה יש מקום בו מתחברים צנור השתן ושני שבילי הזרע ומקום החיבור הזה נקרא בלשונם פראסטאטא.

ואם במקום שלפני הגיד⁶ אשר בו נפגשים שביל הזרע הבא מן הביצים ושביל השתן הבא מן השלפוחית ומתחברים והיו לאחד להמשך אל הגיד, ושם ניקב זה לזה נעשה עקר. וכן אם נסתם שביל הזרע שם במקום פגישתם ועל ידי זה ניקבה המחיצה שביניהם ואפיק במקום קטנים אל השביל המשותף לשניהם. דעת החזו"א⁷ שאין זה פוסל וי"א⁸ שהרי זה פסול.

וכן אם ניקב⁹ למעלה ממקום התכווצות של צינור השתן בזמן קיום יחסים כך שהזרע, במקום לזרום קדימה לתוך הגיד, זורם אחורה לתוך כים השתן וממילא נעשה האדם עקר. לחזו"א לעיל גם בזה מותר ולפוסלים פסול לבא בקהל.

לפיכך מי שצריך לעבור ניתוח הערמונית (פרוסטט) עקב עצירת שתן. על אף שמנתקים את שבילי הזרע שבתוך הגוף גם חותכים ומוציאים את אותו חלק מצינור השתן שעובר דרך

⁶ שו"ת חשב האפוד חלק ב סימן ח לשיטתו שלא נשתנו הטבעים אלא כונת הגמ' על המקום בנזק שלפני הגיד.

⁷ חזו"א שם שהרי אין זה הגיד עצמו ואינו אלא בתוך הגוף והגרא"י אונטרמן זצ"ל אישות יב סוף אות ז כתב דע"י ניתוק שבילים אלו לא נאסר לבוא בקהל דאינו בסוג פצוע דכא וכרות שפכה מפני שאין כאן פגיעה בשלשה הנורמים הנזכרים בש"ם (אמה, ביצים, חוטי ביצים) ואינו אלא סתם עקר שהתורה לא אסרתו וכו' וגם אין הבדל בין פסיקת השביל או אם התכו ממנו התיכה.

⁸ שו"ת חשב האפוד שם שהרי זהו דינא דגמ' לשיטתו

⁹ נשמת אברהם אבהע"ז עמ' צ

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

הערמונית ומעוטף בו, כדאי¹⁰ הוא החזו"א¹¹ לסמוך עליו שלא לאוסרו לבא בקהל ה'12 וכן התירו גדולי הפוסקים¹³.

אולם אם מנתקים את שבילי הזרע בתוך האשכים רבים אוסרים בזה¹⁴. ובכל מקרה שאין הוראה רפואית נגד עדיף, ואפשר שגם חייבים, לעשות את הניתוח דרך הגיד ללא כל קשירה של שבילי הזרע מלעשות את הניתוח דרך פתיחת הבטן עם קשירת השבילים בתוך חלל הבטן¹⁵.
ניקב¹⁶ חוט מחומי ביצים לשביל מי רגלים, והרי הוא מטיל מים משביל מים ומשביל שכבת זרע, הרי זה כשר

ב. למטה מעטרה אפי' נכרת נמי ... ניקב בעטרה עצמה

ונסתם כל שאילו נקרי ונקרע פסול ואי לאו כשר ...

נסתם כשר מפני שהוא מוליד וזהו פסול שחוזר להכשירו

ניקב הגיד¹⁷ למטה מהעטרה אפילו מעבר אל עבר, כשר. ניקבה עטרה עצמה, אם כשיראה קרי תצא שכבת זרע מהנקב, פסול¹⁸ ואם כשיראה קרי

¹⁰ כ"כ בשבט הלוי ח"ה רסו ג

¹¹ ועיין אוצה"פ ח"א דף קסד ע"ב שכותב הרב אונטרמן ז"ל: ושמענו כי שאל אותו (החזו"א) רופא מומחה ויר"ש אם הוא צריך לומר להאיש המנותח שנפסק אצלו השביל הנ"ל ואמר שאין צריך להודיע לו, עכ"ל. ומסופר בספר פאר הדור חיי החזו"א ח"ד עמ' קמב וח"ה רסו ג כי רופא מנתח אחד נתן אנטיביוטיקה בהצלחה ובהודמנות סיפר להחזו"א על מאה הנסיונות שצבר ועל מהשבותיו שאולי באמת הניתוק מיותר לחלוטין בזמננו. החזו"א הקשיב לדבריו עד תום וכשגמר, הפטיר ופסק את פסוקו בקיצור נ נמרץ אף על פי כן צריך לנתק. ע"כ.

¹² ועוד אפשר דחשיב בידי שמים כמש"כ הגרש"ז אויערבאך מובא לעיל דף עה: שעל אף שאין כאן מחלה בשבילים עצמם או בשביל המי רגלים, אך כיון דנקטינן בהרמב"ם החולי נקרא בידי שמים, מסתבר שגם בזה אמרינן שמן השמים נשלח על האדם הוה מחלה שלפי הידע הרפואי היום, טיפולו בכריתתם וממילא נקרא זה סרים חמה וגם מותר לו להיות עם אשתו ובכל מקום שאפשר במקרים הללו עלינו להקל, עכ"ד והביא גם מהחלקת יואב אבעה"ז ג ומגליוני הש"ס להגר"י ענגיל בסוגיין דכיון דמשום מצות פקוח נפש עביד והתורה חייבתו בכך ה"ל כפצוע בידי שמים וכשר לבוא בקהל. ובצי"ן אליעזר ח"ט מט כתב וכמה קילורין לעינים המה דברי העין יצחק ח"א אהע"ז סו"ס י שכותב דבענין כזה ראוי להקל ולא להחמיר וכו' ואין לנו לבקש חומרות בזה רק להדר להקל. וכן חוזר וכותב בכזאת בסו"י יא אות בא, דמצוה רבתא להשתדל להיתירא בענינים כאלו לבל יודחו מקהל ה'

¹³ עיין נשמ"א שם עמ' קד – קו

¹⁴ שם אולם בשו"ת צי"א ח"י כה פכ"ד התיר גם בזה וכתב שכן פסק גם הגרצ"פ פראנק

¹⁵ נשמ"א שם

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם ט

¹⁷ שו"ע סעי' ד ב"ש ס"ק ו ז

¹⁸ וכתב בהת"ס אבהע"ז סי' יד דמ"מ לא ישא פסולות דהיינו אם הוא כהן לא ישא גיורת או אפילו ישראל לא ישא ממזרת ואפילו לדעת הטור שמתיר פצוע דכא בממזרת כיון שיש לחשוש שמא יסתם הנקב ויחזור להכשרו ויהיה כשר למפרע ונמצא שנשאם באיסור אבל בבית יצחק סי' לד ס"ל שאינו חוזר להכשרו למפרע

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת יבמות

אינה יוצאת שכבת זרע כשר¹⁹. ואם נסתם הנקב ואינו יוצא ממנו שכבת זרע, ולא יקרע²⁰ עד שתצא ממנו שכבת זרע, חזר להכשירו²¹.

ניקב²² בחלקו התחתון של הגיד למטה מעטרה, בענין שכנגדו הנקב הוא למעלה בתוך העטרה²³, פסול, שהעטרה כולה מעכבת. וי"א²⁴ שאינו אלא כשהנקב מפולש מעבר לעבר, וי"א²⁵ שאין צריך מפולש. ולכו"ע אם ניקב בתחתיתו למטה מצד הארץ פסול אפילו אינו מפולש, וכן אם אינו מזריע אלא מאותו נקב אפילו אינו מפולש לכו"ע פסול²⁶. וי"א שהגם שאין לישא לכתחילה, אך אם היה נשוי הגם שהוא למטה לצד הארץ וגם מזריע דרך הנקב אינו חייב להוציא את אשתו²⁷.

מותר לנתח²⁸ מי שאינו יכול להוליד מחמת שנסתם חוט הזרע שהוא החוט הגדול שבביצים, על אף שצריך לחתוך מקום הסתום ולחבר אח"כ בתפירה זה לזה ואינו נפסל לבוא בקהל²⁹.

ומי"מ לא ישא פסולות שמכיון שיש לו היתר אח"כ ע"י סתימה אינו בדין שיגור עכשיו עם פסולות ועיין חוט המשולש להגר"ח מוואלאזין

¹⁹ דמעם פסול ניקב הוא משום שהזרע שותת ויוצא דרך הנקב ולכן אינו יורה כחץ ולפיכך אם אין יוצא ממנו שכבת זרע כשר. ב"ש ו

²⁰ וצריך בנקב קמו לנסות ולבדוק כדי לראות אם יקרע או לא דחיישינן שמא יתרחב אבל בנקב גדול לא ואם נסתם מחמת רפואה אין חוששים וכן בנקב למעלה מעטרה אין חוששים שמא יקרע שאין הזרע דוחה ומתאסף שם אלא סמוך לנקב ביציאתו (ב"ש ס"ק ז)

²¹ משמע מכל הפוסקים אפילו למעלה מעטרה וכן בשאר הנקבים כל שנסתם חוזר להכשירו ולא כרי"ו שכתב בשם הרמ"ה דוקא בעטרה מהני סתימ' ולא בשאר נקבים. ב"ש שם ח

²² שו"ע ונו"כ שם סעי' ה

²³ ח"מ שם ד

²⁴ דעת תוס' מובא בב"ש שם ט ועיין בפ"ת שם ה הביא שיש שסמכו על תוס' שלא להוציא אשה מבעלה.

²⁵ דעת המרדכי בשם ר"י, מהרש"ל בס' המצות שלו, עיין בפ"ת שהביא מהשב יעקב ומתשובת חמדת שלמה ומשות קהלת יעקב מהגאון מקארלין בסי' ג' שנקמו לעיקר כדעה זו.

²⁶ פ"ת שם ה מתשובת שב יעקב ד

²⁷ שבו"י ג קן מובא בפ"ת שם, ושם צירף דעת הרמב"ם כמעשה שהיה שם שחשיב מחמת חולי אך לשונו משמע שבלא זה גם היה מתיר.

²⁸ שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן ל

²⁹ ועיין פ"ת ס"ק ז שמי שניקב גידו על העטרה מאליו ע"י חולי והרופאים עשו לו תחבושת ורפואה וגם מבטיחים שיכול להוליד אלא שנשאר קמטין וסימנים שהיה כאן מכה אבל נתרפאה ונסתם וכתב דא"צ לפנים להתירו בבת ישראל דרוב הפוסקים ס"ל ע"י החולי הוה בידי שמים והרא"ש יחידאה הוא והרי הותר בקהל ואף על פי שאח"כ עסק ומשמש בו הרופא מעשה ידי אדם מה בכך אי הוה מרחיב הנקב יותר מאשר היה היינו באים למחלוקת בפ"י דברי הרמב"ם במ"ש או כרתן דהוה תחלתו ביד"ש וסופו בידי אדם אבל בשהרופא ריפא וסתם הנקב בתחבושת לית דין ולית דיין דאי מחמת חולי הוה ביד"ש דכשר לבא בקהל ואי נימא ניהוש לדעת הרא"ש דחולי לא הוה ביד"ש מ"מ הא נסתם לפנינו וזה פסול שחוזר להכשרו ודעת ר"א ממיץ דאמר דאינו מועיל סתימה אלא להכשיר זרעו ולא אותו הרי חלקו עליו כל הפוסקים ולכל הפחות הוא ס"ס להקל בו ולכן הריני מסכים להכשיר ע"ש.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תינוק³⁰ שנולד עם היפוספדיאס³¹ למרות שיש לו כמה שינויים בגיד, ואינו יכול להוליד כך מותר הוא לבא בקהל שהרי בידי שמים הוא. והשינויים הם: אין לו נקב בראש הגיד להוצאת שתן כרגיל, אלא הגיד נקוב למטה באיזשהו מקום מראשו ועד סמוך לגוף, ומשם יוצא השתן. בנוסף, ברוב המקרים, הגיד נכפף ונשאר כפוף גם בזמן קישוי. ברור שמצב כזה, גם מצד הכיפוף וגם מצד שהנקב נמצא סמוך לגופו, לא יאפשר ביאה וגם החזרעה תהיה כמעט או לגמרי בחוץ, וממילא לא יהיה באפשרותו להוליד.

אולם מותר גם לנתחו כדי שיוולד שכדי לתקן כל זה עריכים ניתוח אחד לפשט הגיד שלא יהיה כפוף, על ידי עשיית חתך ברוחב הגיד כדי לפשט הגיד, ולסלק משם חתיכת בשר מתכווצת הגורמת לדעתם הכפיפות. וזה מותר כיון שנזהרים שלא לפגוע בגידים המונחים באמצע הגיד מסביב לחלל הגיד אשר מתמלאים דם בשעת קישוי ועושים קישוי. וכל שכן שלא יפגעו במקום החלל עצמו, ונקב שלא הגיע לחלל אינו פוסל, ובזה אין איסור.

וגם הניתוח שאחרי כן לתקן בו שביל עם נקב בראש הגיד כרגיל ולסתום הנקב שהוא מתחת לגיד סמוך לגוף הילד. מותר שהרי עושים שני סדקים באורך הגיד זה אצל זה וביניהם כשיעור שפופרת, ואח"כ ימשכו החתכים למתוח אותם קצת ויחברו אותם זה לזה, ויתהוה על ידי זה שביל מתחתם והנקב שהוא בחתית הגיד יהי' בתוך אותו שביל, ומצד זה אין כאן שום בית מיחוש, כיון שחותכים רק בחיצוניות הגיד. ועל ידי זה נעשה שביל בדומה לשביל הטבעי, והשתן וגם הזרע יצאו בראש הגיד ולא בתחתיתו, הנה אין זה אלא תיקון, וכיון שהוא כשר בלא התיקון הזה, אין שום סברא שעל ידי התיקון יהי' פסול.

ג. נשים המסוללות זו בזו... פריצותא בעלמא

נשים³² המסוללות זו בזו, פירוש מתחברות זו בזו ומשפשות נקבתן זו בזו דרך תשמיש זכר ונקבה אסור, וזהו מעשה ארץ מצרים שהוזהרנו עליו

³⁰ כל זה משו"ת חשב האפוד חלק ב סימן ח וסיים שם התשובה הזו היתה למראה עיני הגאון שר התורה מו"ה דוב וידענפעלד ז"ל מטשעבין והסכים עם המסקנא לדינא, אך לא ידענא אם הסכים עם כל הפרטים האמורים בתשובה זו.

³¹ בנשמת אברהם עמ' צג הביא ששכיחות המום הנ"ל הוא בערך אחד לכל 300 זכרים, אולם הביא מהבן איש חי בשו"ת רב פעלים חלק ג אבן העזר סימן יב "כי הנה פה עירינו בנדא'ד יע"א ימצאו הרבה בני אדם בכך הנקב השתן שלהם הוא למטה במקום שיתחברו האמה והעטרה ביחד, והמוהל מרגיש בהם ורואה אותם משעת המילה וכולם בריאים ומולידים בנים, וימצאו בני אדם שהם ובניהם יש להם כך, ואמר לי אחי שהוא המוהל הגדול שבעירנו, אשר שלשה רבעי הנולדים הוא מל אותם, שימצא בשנה קרוב למאה וחמשים ילדים שהם כך, ויש אחד שיש לו בן פורת יוסף כמה ילדים וכולם ברייתם כך, ואומר שהוא מרגיש בהם מעת המילה, על כן זה הענין הוא ברור שאין בו שום מיהוש, ואין צריך לכל הדברים שכתב בשואל ומשיב הנז', ותמהני איך מצאו דבר זה חידוש בערי אשכנז, וכאן הוא דבר המצוי הרבה, ויתכן שיש מזה הרבה שם, ואין שמים לב להרגיש בכך.

³² שו"ע ונו"כ אבהע"ז כ ב ולבוש שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

שנאמר (ויקרא יח פסוק ג) כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְאָמְרוּ חֲזו"ל³³ מִה הָיוּ עוֹשִׂים אִישׁ נוֹשֵׂא אִישׁ וְאִשָּׁה נוֹשֵׂאת אִשָּׁה.

אף על פי שהוא אסור אין לוקין עליו, דלאו שבכללות הוא³⁴ ואין אשה נאסרת על בעלה בכך, אבל ראוי לנדותה ולהכותה מכת מרדות הואיל ועשו איסור, ויש לאיש להקפיד על אשתו בדבר זה ולמנוע הנשים הידועות בכך מליכנס לה ושלא לצאת היא אליהן.

אשה שעושה³⁵ כן עוברת על דת יהודית. ויש לה דין מורדת ביחס לבעלה, כשהדבר גורם להפרעה בחיי אישות בינה ובין בעלה, וזו היא עילה לגירושין. וגם אם תפסיק את מרידתה, ותחזור לחיי אישות סדירים עם בעלה בעונתה, הבעל יכול לגרשה בעל כרחיה. כי כל עוד אינה מנתקת את הקשרים המיניים עם חברתה שהרי זו פגיעה יסודית במטרת הנישואין שנעדרו לקשר אישות עם בעלה בלבד. ועוד, כל עוד היא קשורה עם חברתה, עונתה לא תהיה סדירה.

ויש לחנך את הנערות³⁶ שלא ישנו יחד במיטה אחת שלא יבואו לכדי עבירה.

ד. פצוע דכא וכרות שפכה מותרין בגיורת ומשוחזרת ואינן

אסורין אלא מלבא בקהל ... כהן ... מותר בנתינה ...

ממזרים

³³ תורת כהנים אהרי ג

³⁴ לבוש ומשמע מדבריו, שאיסור נשים מסוללות הוא מן התורה, אבל אין לוקין עליו, כי לאו זה הוא לאו שבכללות, ונכללים בו עוד עריות: איש הנושא איש, אשה הנישאת לשני אנשים, וכן אשה ובתה, כמבואר בספרא שהובאה לעיל. גם בעצי ארזים סי' כא, ס"ק א, הביא את דברי הלבוש. לדעת הצפנת פענח (ח"ג סי' קסד, הובא גם באוצה"פ סי' כא, ב) נשים המסוללות אסורות מן התורה, ונכלל בדין "בחוקותיהם לא תלכו", ואין לוקין עליו, כי הוא לאו שבכללות, הכולל גם הליכה בחוקות הגויים, כמו ללבוש מלבושיהם וכדומה. לדעת הפרישה (אות יא) איסור נשים המסוללות הוא מדרבנן וז"ל: "והיותר נראה, משום דכתב נשים המסוללות זו בזו אסור, דמשמע איסור בעלמא, וקשה לי: כיון דנפקא מקרא, הוה ליה למימר שהיא דאורייתא, לכן סתם וכתב דהקרא איירי במה שהיו עושין עוד, שאשה אחת נשאת לשני אנשים, דהוא ערוה נמורה לישראל".

³⁵ שורת הדין כרך י עמוד קסז

³⁶ בשל"ה שער האותיות אות הקוף – קדושת הוונג אות שנו. גרסינן במסכת שבת פרק במה אשה (סה א – ב), אבוה דשמואל לא שביק לבנתיה גניאן גבי הדדי. לימא מסייע ליה לרב הונא, דאמר רב הונא נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה, לא, סבר כי היכי דלא לילפן גופא נוכראה, עד כאן. אם כן מטעם זה, לא ישכבו בנים זכרים בחורים בהדדי. ונוסף על זה, כי עזי פנים בדור, כשהם שוכבים ביחד באים לידי עבירה, וכן נזהרים בזה בכל ספרד אפילו ביחוד. וכבר כתבתי, כי הדור ברע הוא, על כן הנני מצווה לכם שלא תשכבו בנים במטה אחת, ולא אצל בחור זר, ודי באזהרה זו.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

פצוה דכא³⁷ וכרות שפכה ומותרים בגיורת ומשוחררת. ואפילו כהן שהוא פצוה דכא מותר לישא גיורת³⁸ ומשוחררת, לפי שאינו בקדושתו. ובחללה וגרושה י"א³⁹ שמותר וי"א⁴⁰ שאסור.

³⁷ ובספק פצוה דכא אם אסור מדאורייתא לבוא בקהל או שאינו אסור כלל או אם אסור מדרבנן כאר פסולים עיין באוצר הפוסקים שם אות י

³⁸ ובעל המאור (כד: ד"ה מדאסיקנא) אסרו בגיורת כשהוא כהן וכסברא דרבא קמייתא דדחה לפשיטותא דרב ששת מובא לקמן. והרי"ף השמיט בעיא זו ומאי דאיתמר עלה ומשמע לכאורה דבעל המאור ס"ל.

³⁹ עיין בחלקת מחוקק ס"ק א שכתב שכיון שמותר בגיורת ומשוחררת ה"ה יהיה מותר אף בגרושה וחללה (שהיא גיורת דאי לא הא בלא"ה אסורה לו משום שהיא ישראלית) שהרי גיורת ומשוחררת אסורים משום זונה לכהן ואם זונה הותרה גם אלו הותרו דמאי שנא וא"כ דינו ממש כזר שיכול ליטמא למתים ואינו נושא את כפיו, וכ"מ דעת הראב"ד בהשגות כאן ה"ב וז"ל "ועוד פצוה דכא כהן שמותר בגיורת דרב ששת הכי פשט להו והלא גיורת לכהן אסורה מדאורייתא היא ושריא ליה דלאו בקדושתיה קאי וה"ה לישראל פסול במזורת" ולדעת הב"ש המבואר לקמן הא יש חילוק דזה מפורש בקרא וזה לא אלא ע"כ דלא שנא ועיי"ש בח"מ שהקשה שהרמב"ם ספ"ז מביא מקדש מנה מומים שהכהנים פסולים בהם וכרות שפכה אחת מהם ומקרא מלא הוא "או מרוח אשך" וכתב שבעל מום אוכל מקדשי קדשים וכדאיתא בקרא מקדשי הקדשים יאכל וא"כ אינו כזר ממש (ומה שאוכל בתרומה לא קשיא שאף עבדים אוכלים בתרומה) ועיין בפתחי תשובה ס"ק א שתירץ דהפסוק מרוח אשך ומיניה מש"כ הרמב"ם אפשר דאירי שפצוה דכא בידי שמים שיבואר לקמן שאינו אסור לבוא בקהל דהוא בקדושתיה קאי והכא אירי בפצוה דכא בידי אדם

⁴⁰ בבית שמואל שם ס"ק א כתב שאסור בגרושה וחללה כיון שאיסורם מפורש בתורה משא"כ גיורת ומשוחררת אע"ג דאיסור זונה מפורש בקרא עכ"פ הא דגיורת ומשוחררת אסורים משום זונה זה אינו מפורש בקרא אלא ילפינן מקרא דיהזקאל שדוקא בתולת מזרע ישראל ולא גיורת ומשוחררת ולהכי מותר בהם (ולפ"ז אם נעשית זונה משום שבאו עליה פסולי קהל בזה תהיה אסורה לכהן כיון שזה מפורש בקרא) וכתב שם שזה רק לדעת הרמב"ם שאסור במזורת אבל לדעת הראב"ד והרשב"א והטור דפצוה דכא מותר במזורת א"כ ה"ה בכהן יהיה מותר בגרושה וחללה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

א. י"א⁴¹ שהואיל ופצוע דכא אסור לבא בקהל לא גזרו על הנתינים ולא על הספיקות⁴², אבל אסור בממזרת ודאית, שהרי אסורה מן התורה⁴³. ויש מתירים⁴⁴, אפי' בממזרת⁴⁵.

דף עו:

ה. עמוני ומואבי אסורים ואיסורן איסור עולם אבל נקבותיהם מותרות מיד

כל⁴⁶ הנכרים כולם כשיתגיירו, ויקבלו עליהן כל המצוות שבתורה, והעבדים כשיתחררו, הרי הן כישראל לכל דבר, שנאמר (במדבר טו פסוק טו) הקהל תקה אחת לכם ולגר הגר תקת עולם לדתיכם פכם פגר יהיה לפני יקנוק הקהל ומותרין להכנס בקהל ה' מיד, והוא שישא הגר או המשוחרר בת ישראל וישא הישראלי גיורת ומשוחררת, חוץ מד' עממין בלבד והם

⁴¹ שו"ע שם וכתב הרב המגיד דאף ע"ג דהא דרבא בתרייתא לאו הלכה היא לדעת הרמב"ם וכמו שנתבאר בפ"ב (הכ"ב) דנתינים כיון שנתגיירו מותרים דבר תורה וכסברא קמייתא דרבא מכל מקום כיון דרב ששת הוה פשיט ליה להיתרא ורבא דהוה דחי ליה הדר ביה מכל מקום ק"ל כהיתרא ומותרים בגיורת ופשיטא דמתניתין הכי הוא דקתני מותרים בגיורת סתם לא שנא כהן ולא שנא ישראל אבל בממזרת סבור רבינו שהוא אסור דאי לא אדתני מתניתין מותרים בגיורת ליתני בממזרת דהוי רבותא טפי אלא מתניתין לא תנא אלא גיורת דקהל גרים לא איקרי קהל (קידושין עג). אבל לענין ממזרת בקדושתיה קאי ולא ילפינן ממזרת שהוא לאו השוה מגיורת לכהן דלא מיפרש לאויה בקרא ואין איסורו שוה בכל והרמב"ם סובר דנתינים אינם אסורים אלא מדרבנן ואם כן אין נתינה מותרת מטעם דרשת הפסוק אלא מפני שלא גזרו עליה וכן כתב הוא עצמו ז"ל בהדיא בפ"ו מהא"ב (ה"א – ב) וז"ל ואפילו נתינה או אחת מן הספיקות מותרת לו הואיל ופצוע דכא אסור לבא בקהל לא גזרו בו על הנתינים ולא על הספיקות אבל אסור בממזרת ודאית שהרי אסורה מן התורה (ב"י שם)

⁴² ועיין בב"ש ס"ק ב שהקשה הרי ממזר ודאי אסור מדרבנן בספיקות אע"ג שמן התורה מותר וא"כ מ"ש פצוע דכא שמותר בספיקות מדרבנן (ואפשר דממזר אסור כדי שלא להרבות ממזרים בישראל משא"כ בפצוע דכא כיון שאינו ראוי לילד א"כ אין שייך טעם זה ולהכי מותר) ועיין בנודע ביהודה קמא אה"ע סי' ו ועיין בחת"ס סי' יד

⁴³ עיין במ"מ שם דמשמע שאיסורו מן התורה אמנם בבית אפרים ח"א סי' ב וכן בערוה"ש כאן סעי' ד כתבו שאסור מדרבנן וכוננת הרמב"ם והשו"ע שכיון שממזר ודאי אסור מן התורה אישראל להכי אסרוהו מדרבנן אפצ"ד

⁴⁴ הרמ"א שם והיא דעת הראב"ד (שם פמ"ז ה"ב) והרשב"א (יבמות עו: ד"ה אמר ליה) ז"ל וכן דעת הטור מפני שהוא סובר דנתינים אסורים מדאורייתא עלה על דעתו שאי אפשר להתיר פצוע דכא בנתינה אלא מדרשא דהאי קרא (ב"י שם)

⁴⁵ אבל בשפחה אסור כיון שאינה מאיסורי קהל אלא מאיסור דלא יהיה קדש (בית משה ס"ק ה ולהרמב"ם שאיסור שפחה אינו אלא מדרבנן אפשר שפצ"ד מותר בשפחה כמש"כ בב"ש ס"ק ב אבל שעצי ארזים ס"ק ד ובאבני מילואים ס"ק ב כתבו שאף לרמב"ם אסור פצ"ד בשפחה) רמב"ם איסורי ביאה פ"ב הי"ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

עמוזן ומואב ומצרים ואדום שהאומות האלו כשיתגייר אחד מהן, הרי הוא כישראל לכל דבר מלבד לענין ביאה בקהל.

וכיצד דינן⁴⁷, עמוזן ומואב איסורין איסורן איסור עולם, זכרים ולא נקבות שנאמר (דברים כג פסוק ד) לא יבא עמוזי ומואבי בקהל יקנוק גם דור עשירי לא יבא להם בקהל יקנוק עד עולם הלכה למושה מסיני שהעמוזי הזכר והמואבי הזכר הוא שאסור לעולם לישא בת ישראל, אפילו בן בנו עד סוף העולם, אבל עמונית ומואבית מותרת מיד כשאר האומות.

ואם עמוזי או מואבי קידש ובעל בת ישראל, שניהם לוקין אבל קידש ולא בעל או בעל לא קידש אינם לוקין⁴⁸. וי"א⁴⁹ שאפילו לא קידש חייב על הביאה לחוד.

נתגיירה⁵⁰ אחת מאלו ונשאת לישראל, או שנתגייר אחד מאלו ונשא אשה ישראלית, הולד הולך אחר הפסול. כמו שיהבואר להלן דף עח: בעזה"ת לפיכך גר עמוזי שנשא בת ישראל, הבת כשרה אפילו לכהונה, שאחר איזה מהם שנלך היא כשרה.

עמוזי⁵¹ ומואבי כיון שפסולים לבא בקהל, לא איקרו קהל ומותרים בפסולים אחרים ולכן מותרים לישא ממזר וממזרת מצרי ואדומי.

ישראל שבא על עמונית הולד כמותה, וכשיתגייר אם הוא זכר אסור לבוא בקהל⁵².

ואם בא על עמונית שנתגיירה⁵³ שמותר בנה לבא בקהל.

מואבי⁵⁴ ועמוזי מותרים בגיורת ובמשוחררת, משום דקהל גרים לא אקרי קהל והולד אם הוא זכר הווה עמוזי⁵⁵. ואפילו היתה הורתה ולידתה בקדושה, כגון שהיה אביה גר ונשא גיורת, אפילו הכי מותר העמוזי בה, ודוקא עד עשרה דורות, אבל מכאן ואילך אסור, שכבר נשתקע ממנה שם גירות ויבואו לומר: ישראל נשוא ממזרת. ולהרמב"ם מותר, וכן בן בנו, עד שישתקע

⁴⁷ שם הי"ח שו"ע אבה"ע סי' ד סעי' ב

⁴⁸ רמב"ם שם פמ"ו ה"ב

⁴⁹ הרמב"ן (קידושין ע"ה ע"א ד"ה הא דאמרינן) בת ישראל שבא עליה גוי עמוזי או מואבי אפשר שלדעתו חייבת מלקות (מנחת חינוך מצוה תקסא אות ו)

⁵⁰ שם סעי' ו

⁵¹ שו"ע שם סעי' כב חזו"א אהע"ז אישות נט אות ג מנ"ח מצוה תקסא אות ב

⁵² שם סעי' ה

⁵³ חלקת מחוקק שם ס"ק ב

⁵⁴ שו"ע שם כב

⁵⁵ עיין מנ"ח שם אות ג ותקסא אות ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

שם גירותה ממנו ולא יודע שהוא גר, ואח"כ יאסר. אחד הגרים ואחד העבדים המשוחררים, דין אחד לכולם.

מצרית שלישית וכ"ש שניה אפילו שאמה מישראל דינה כגר כיון שאביה היה אסור בקהל ומותרת בעמוני (חזו"א אבהע"ז אישות סי' נט אות ח)

י"א⁵⁶ שספק עמוני ומואבי אסורים לבוא בקהל משום ספק דאורייתא. וי"א⁵⁷ שאינו אלא איסור דרבנן

י"א שמתרים לישא שפחה כנענית, וי"א שאסורים בשפחה כנענית⁵⁸.

כשעלה סנחריב מלך אשור בבל כל האומות ועירבם זה בזה והגלה אותם ממקומם, והואיל ונתערבו ד' אומות האסורים בכל אומות העולם שהן מותרים, הותר הכל, שכל הפורש מהן להתגייר חזקתו שפירש מן הרוב⁵⁹ לפיכך כשיתגייר הגר בזמן הזה בכל מקום, בין בין עמוני בין

⁵⁶ עיין בספר אבני מלואים סי' ד' ס"ק כ"ז שעמד על מדוכה זו, ועיין בספר הוות דעת יו"ד סי' קי בבית הספק, ערוך השלחן סעי' כ ב בשם שער המלך פט"ו מא"ב הכ"א

⁵⁸ למאן דסבירא ליה דשפחה אסורה מן התורה מלאו דקדשה, מסתפק בזה הרב בעל חלקת מחוקק כאן ס"ק כ"ב. והבית שמואל בסקל"ה כתב דלדעת ר"ת דאסורה מן התורה, רק ממזר מותר דקדש ועומד, היינו דוקא ממזר דיצירתו בעבירה, אבל עמוני ומואבי דאין יצירתם בעבירה לא הוה קדש, ואסורים מן התורה בשפחה כנענית. ועיין בשער המלך כאן פט"ו ה"ד דמביא דבריהם אלו, ותמה עליהם דאישתמיטיהו ירושלמי מפורש (קידושין פ"ד ה"ג), דמבואר דגר עמוני ומואבי מותרים בשפחה כנענית, והרשב"א (יבמות ע"ז ע"ב ד"ה אמר ר' יוחנן) מביאו אע"ג דסבירא ליה דשפחה כנענית אסורה מן התורה עי"ש. וכן מביא בשם בעל עשרה מאמרות חלק ג' פ"י ממאמר הקור דין בפשיטות גבי ישי אבי דוד

⁵⁹ ודין זה צ"ע, דאף אם נאמר דכל אלו בספק מותרים מן התורה צריך לבוא להיתר זה דכל דפריש מרובא פריש, והיינו מדרבנן, עיין שער המלך (כאן פט"ו הכ"א), ומכל שכן אם נאמר דספקות אלו אסורים מן התורה, ובפרט עמוני ומואבי, מכל מקום לדעת הרמב"ן והרשב"א (גיטין ס"ד ע"א ד"ה האומר) גבי הא דאמרינן בנזיר י"ב ע"א, האומר לשליח צא וקדש לי אישה וכו', דסוברים דאסור מן התורה בכל הנשים מחמת קבוע, ועיין ביו"ד סי' ק"י (ובש"ך שם סק"ד ובט"ז שם סק"ה) דהרבה ראשונים סוברים כן, א"כ נהי דנתערבו בכל האומות והם הרוב, הוה להו להפוסקים לחלק דאסורים על כל פנים לישא בבתיהם, כי הוא קבוע גמור כי בודאי יש בעולם הרבה מארבע אומות הללו, וכמו שמבואר בכתובות ט"ז ע"א דבאזלא היא לגביהו הוי ליה קבוע, ורק באזיל הוא לגבה אמרינן כל דפריש וכו'. ועוד תמוה לי, דידוע דגבי תשע חנויות דוקא אם נמצא ביד נכרי אמרינן מרובא פריש, כיון דלא נולד לשום ישראל ספק במקום הקביעות, ולהגוי אין נפקא מינה, אבל אם ישראל לקח במקום הקביעות דנולד הספק במקום קביעות, לא מיבעיא דלדידה אסור רק אסור גם לכל העולם כיון דנולד הספק לישראל, וזה פשוט למי שלומד דיני קביעות אין מן הצורך להאריך, א"כ בנתגייר במקום קביעותו ונולד לו אז ספק אם מותר לבוא בקהל בודאי אסור הוא כי הוי ליה קבוע, וגם כל ישראל אסורים בו כיון דנולד ספק בקבוע, וא"כ לא מהני אפילו נייד ופריש ממקומו כיון דנולד הספק במקום הקבוע, והוה להו להפוסקים לחלק דדוקא פריש קודם שנתגייר ועדיין הוא פריש, דאז אינו ישראל ולא היתה לו נפקא מינה, והווי ליה כנמצא ביד גוי, אבל מדסתמו כל הפוסקים נראה דמותר בכל מקרה, והיאך מותרים אם נתגיירו במקום קביעותם, הא הוי ליה קבוע גמור אך נראה לי דהרמב"ם והרב המחבר שכתבו בנתגייר דמרובא פריש וכו', כוונתם כמו שכתבו הפוסקים דבקבוע אם היה שינוי אף שלא פריש ממקומו הוי ליה כפריש, כגון אם נתערבה בהמה טרפה בכמה בהמות דהוי ליה קבוע, ונשחטה אחת, אף דנשחטה במקום הקביעות הוי ליה פריש, דהשינוי הוי ליה פריש, עיין בספר בינת אדם (שער הקבוע סי' י'), א"כ הכא נמי בשעה שנעשה גר הוי ליה שינוי ואמרינן דמרובא פריש, ותיכף שעלה מן הטבילה הוי ליה פריש מרובא.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

מואבי בין שאר האומות, ואפילו הקבועין בארצם אחד הזכרים ואחד הנקבות מותרין לבא בקהל מיד⁶⁰. וי"א⁶¹ שמואב לא נתבלבלו.

ו. מצרי ואדומי אינם אסורים אלא עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקבות

מצרי ואדומי⁶² או מצרי שנתגיירו אסורים לבוא בקהל, ואין לוקין רק עוברים בעשה דכתיב (שם פסוק ט) **בְּנִים אֲשֶׁר יוֹלְדוּ לָהֶם דֹּר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בְּקֶהֱל ה' וְגו'** וקודם לא, והוי ליה לאו הבא מכלל עשה, וכן בני הגרים הוו להו שני ואסורים, ואינם אסורים אלא עד שלשה דורות, אחד זכרים ואחד נקבות, שאחר שנתגייר הוא ובנו שנולד לו אחר שנתגייר, אסורים, ובן בנו מותר.

שפחה אדומית⁶³ או מצרית שהולידה שלוש דורות, ונשתחרר דור שלישי לא עלו להם הדורות ואסורים לבוא בקהל.

ישראל שבא על אחת מאלו בניו, הולד כמותה. וי"א⁶⁴ שאפילו אם בא עליהן בנירותן הולד כמותה לפיכך נתגיירה אחת מאלו ונשאת לישראל, או שנתגייר אחד מאלו ונשא אשה ישראלית, הולד הולך אחר הפסול⁶⁵.

וקודם כשהיה גוי לא היתה לו נפקא מינה אי מותר בקהל, כי הוא גוי, ועתה נולד לו ספק ועתה הוא פריש, והוו להו הספק והפרישה באים כאחד, על כן שפיר אמרינן דמרבא פריש. אך קשה נהי דהגרות הוי פירש, מכל מקום הבית דין ראו שנתגייר, והוי ליה כפירש בפנינו, והרבה פוסקים סוברים דאף דלא לקח מן הקבוע רק פירש בפנינו, הוי ליה קבוע גמור כידוע (יו"ד סי' ק"י ס"ג בהג"ה). וצע"ג היאך לא הרגישו בזה האחרונים. ואפשר לומר דסנחריב בלבד כל האומות והיו כולם נידי ובטל הקביעות, ואח"כ כשפירשו לעיירות בכל עיר היו מיעוט כנגד העולם, על כן הוי ליה פירש. אך זה צ"ע ברמב"ם פ"ב משבת ה"כ ובהרב המגיד ובכסף משנה שם, ובסוגיא דיומא פ"ד ע"ב, ובאתי רק לעורר. שוב ראיתי במשנת חכמים שהתעורר בזה, אך לא ביאר היטב כמו שביארתי, ע"ש במצוה מ"א, והנאני. (קומץ מנחה מצוה תקסא אות ה)

⁶⁰ רמב"ם שם הכ"ה

⁶¹ יראים סי' לא לב וז"ל שם "ומואב יש לומר דלא בלבדו סנחריב וכל העולם לאו דוקא דאמרינן במגילה פ"א (י"ב ב') דאמרו ליה לאחשורוש זיל לגבי מואב דלא גלו ויתבי בדוכתייהו דכתיב שאנן מואב מנעוריו ושוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי וגו'. ול"ג התם זיל לגבי עמון ומואב אלא זיל לגבי מואב דהא קרא במואב כתיב ולא בעמון. פי' נכון נראה לי זיל לגבי עמון ומואב דלא גלו פי' עתה אינם גולים ויש להם ארץ מלכות, אבל אנחנו דעתנו מבלבל שאנחנו בשביה בלא מלך וארץ ובני אדם שאינם מיושבים אין להם לב ודעת, דכתיב שאנן מואב מנעוריו ושוקט הוא אל שמריו ועיי"ש סי' מב:

⁶² שולחן ערוך אבה"ע"ו סי' ד סעי' ג

⁶³ בית משה ס"ק א

⁶⁴ בית שמואל שם ס"ק א ודלא כחלקת מחוקק שם שכתב בניו

⁶⁵ סעי' ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

ואם בא⁶⁶, על בת ישראל, הולד כשר לקהל⁶⁷ ואין צריך גירות, אלא שאם היא נקיבה פגומה לכהונה⁶⁸.

אדומי⁶⁹ או מצרי שני שנשא בת ישראל, או ישראל שנשא אדומית או מצרית שניה⁷⁰ הבת או הבן⁷¹ כשרים אפילו לכהונה⁷², שאחר איזה מהם שנולד הם כשרים⁷³.

אדומית⁷⁴ או מצרית מעוברת שנתגיירה וילדה, בנה אדומי או מצרי שני⁷⁵ ואפילו שבא עליה אחד מהאומות בגיותה.

אדומי או מצרי ראשון ושני הפסולים לבא בקהל, לא איקרו קהל ומותרים בפסולים⁷⁶.

ספק אדומי או מצרי אסור לבוא בקהל מן התורה⁷⁷.

⁶⁶ שם וש"ת אבני נזר אבהע"ז סי' טז חז"א אישות סוס"ג נ

⁶⁷ דרחמנא אפקריה לזרעיה דעכו"ם וכביאת בהמה השיב והולד נגרר אחר האם וכאילו כולו ישראל ועיין ביאור הגר"א ס"ק ז

⁶⁸ עיין באר הגולה שם וביאור הגר"א סי' ו ס"ק כג ואכמ"ל

⁶⁹ שם סעי' ו

⁷⁰ כ"כ בלבוש

⁷¹ ובכהן שבא על אדומית או מצרית שניה במשנה למלך פיש מאיסורי ביאה ה"ה מסתפק בזה אם הבן הוא כהן או לאו ועיין בעצי ארזים ס"ק ז ובבית משה ס"ק ו ועיין אבני מילואים ס"ק ו דלא קרינן כל מקום שיש קידושין ויש עבירה הוולד הולך אחר הפגום אלא בחייבי לאוין ולא בחייבי עשה ואכמ"ל

⁷² אפילו לכתחילה אע"ג שביאת ההורים היה באיסור ועיין לבוש

⁷³ ועיין בישועות יעקב פי' הארוך ס"ק ב ובעצי ארזים ס"ק ז שמותרים גם בפסולי קהל ודינם כקהל גרים ודלא כמהרש"ל ביש"ש יבמות פ"ט סי' ב

⁷⁴ שם סעי' ד

⁷⁵ ואפילו אם עובר לאו ירך אמו עכ"פ הוא בנה אדומי או מצרי שני

⁷⁶ שו"ע שם סעי' כב ומותרים בנתינה, דמותרים בפסולים הוא הדין לאו דחיתון בשבעה עממין לא שייך גביהו ובשפחה כנענית לדעת הבית שמואל בסי' ד' סק"ה אסור להסוברים שפחה כנענית אסורה מן התורה לישראל ובעל שער המלך פט"ו מאיסורי ביאה ה"ד מביא רשב"א ביבמות ע"ז ב ד"ה אמר, בשם הירושלמי קידושין פ"ד ה"ג, דמותרים בשפחה כנענית מנ"ח שם אות ד ועיין אבני מילואים סי' ד' סק"ג שפלפל דאפילו למאן דאמר עובר לאו ירך אמו הוא, א"כ הו"ל ליה כאלו נתגייר בעצמו, מ"מ הו"ל ליה שני ולא ראשון ועיין מנחת חינוך שם אות ה

⁷⁷ אבני מילואים שם ס"ק כז ולפי מה שכתבו האחרונים לתרין דברי הרמב"ם דסובר ספיקא מדאורייתא לקולא, והקשו עליו הראשונים מהסוגיא דהולין י"א ע"א, דאולינן בתר רובא, ותירצו היכא דהתורה כתבה בשב ואל תעשה כגון זה לא תאכל, כוונת התורה ודאי לא תאכל אבל ספק שרי, אבל היכא דהתורה כתבה בלשון קום ועשה, כגון כי אם בתולה וגו' גבי כהן גדול ג"כ ודאי ולא ספק, עיין בספר חוות דעת יו"ד סי' ק"י בבית הספק, א"כ כאן נמי לא יבא ממזר וגו', היינו ודאי ולא ספק דהתורה כתבה לשון זה של ודאי, ואדומי או מצרי שכתבה התורה דור שלישי יבא וגו' ג"כ ודאי דור שלישי ולא ספק, אם כן ספק אסור, וכמו שספק דור שלישי אסור הוא הדין ספק אחר אם הוא מצרי או לא להומרא, דהתורה כתבה ההיתר בודאי מותר ולא בספק (מנחת חינוך שם אות ו)

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

י"א שבזמן הזה שנתבלבלו⁷⁸ כל האומות. אדומי שנתגייר, מותר לבא בקהל מיד⁷⁹. דכל דפריש מרובא פריש⁸⁰ ואנו תולים שהוא מרוב אומות שהם מותרים מיד⁸¹. סעי' י וי"א⁸² שאדום ספק אם נתבלבלו.

י"א⁸³ שיש לחוש בזמן הזה שגרים שבאו מארץ איטליה ומרומי ומארצות שסביבות רומי שראוי לצאת ידי ספק של תורה. שמא אדומי הוא ולמנוע מהשיאו ישראלית. אלא יחזר אחר גיורת.

⁷⁸ דהיינו שבא סנהריב והוציא מכל מקום חלק מהעם מארצו וחלק השאיר והכניס שם מעמים אחרים (רמב"ן יבמות עו ע"ב)

⁷⁹ ודין מצרי מבואר בל"ת נה

⁸⁰ ועיין ל"ת נג אריכות גדולה בענין זה

⁸¹ "ומ"מ הלאו הזה נוהג ג"כ האידנא כיון דיש עכ"פ, ויכול להיות שניכר, אסור לקבוע שנאה לפוסלו, ואין לוקין כמו שכתב הרב המחבר" (מנחת חינוך שם אות ז)

⁸² יראים סי' מג [רד] וז"ל "וספק בידי אם יותרו אדומיים מבלבולו של סנהריב. וי"ל שלא נתבלבלו דאמרינן בע"ז פ' ראשון (י ע"ב) א"ל אנטונינוס לרבי אתינא לעלמא דאתי א"ל הן הא כתיב שמה אדום מלכיה ושריה, ועוד תנינא יום גנוסיא של מלכים ויום שמעמידין בו את המלך ומוקמינן הא דידיה הא דבריה. ומקשינן ומי מוקמי מלכא בר מלכא והא כתיב הנה קמן נתתיך בגוים שאין מעמידין מלך בן מלך וכו' אלמא אדום לא נתבלבל וי"ל שבלבול אינו מועיל בזרע מלכים שניכרים הם מתוך חשיבותם מי הם ומה הם תולדותם ומהיכן באו: ועיין העמק דבר על הפסוק שם "אדומי. ולא כתיב בני עשו כי לא נזהרו אלא על אומה הדרה בארץ שער הוא אדום. ורק אלה נקראו אחינו בנחלת אבינו אברהם"

⁸³ שו"ת שאילת יעבץ ח"א סי' מו כי צ"ע אולי הם אדומיים שידוע שנתיישבו מאדומיים, ועל כן אנו קוראין אותן מלכות אדום, לפי שבאים מזרע אדום וגזעם ושרשם מבני עשו, כנודע וזה מוסכם גם באומות. וכן היא מפורסמת בשם אדום בדברי חז"ל. ותו בר מן כל דין אפי' לא היו קרויים אדום, ניהוש להו למיעומא בדוכתייהו היכי דקביעי, הני נמי חשיבי קביעי התם, ואי משום שגם הרומיים הללו (אף שהיו ידועים בשמותם למשפחותם על בית אבותם לבני אדום בזמן חכמי המשנה) בדורותינו כבר עברו עליהם גלגולים ובלבולים מאומות שונות ומלחמות רבות ועצומות, משו"ה לא בטיל להו קביעותם לענ"ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

י"א⁸⁴ שבזמן הזה שנתבלבלו כל האומות. להרמב"ם הוא הדין למצרי שנתגייר, ומותר לבא בקהל מיד. דכל דפריש מרובא פריש ואנו תולים שהוא מרוב אומות שהם מותרים מיד⁸⁵. ולהרא"ש⁸⁶, מצרי שבא ממצרים באיסורו⁸⁷ עומד⁸⁸.

ולפיכך גם בזמן הזה אסור להרחיק מלהתחתן עם מצרי מפני שהצר לישראל או מצד שקבע בלבבו שנאה עמהם מפני שבאו מאומה אחרת

ספק מצרי אסור לבוא בקהל מן התורה⁸⁹.

⁸⁴ שו"ע אבן העזר סי' ד סעי' י

⁸⁵ יומ"מ הלאו הזה נהג ג"כ האידנא כיון דיש עכ"פ, ויכול להיות שניכר, אסור לקבוע שנאה לפוסלו, ואין לוקין כמו שכתב הרב המהר"ר (מנחת חינוך שם אות ז)

⁸⁶ כדתניא בתוספתא דקדושין (פ' בתרא) א"ר יהודה מנימין גר מצרי היה חבר מתלמידי ר"ע אמר אני מצרי ראשון אשיא לבני מצרית שניה כדי שיהא בן בני ראוי לבא בקהל. א"ל ר"ע מנימין טעית כבר בא סנהריב ובלבל כל העולם כלו וכל דפריש מרובא פריש. ובתוספתא דמסכת ידים (פ"ב) ראינו שחלקו רבן גמליאל ור' יהושע על ר"ע דתניא א"ל רבן גמליאל אף גר מצוה יהא מותר א"ל למצרים נתן הקב"ה קצבה שנאמר מקץ ארבעים שנה אקבץ את מצרים מן העמים אשר נפוצו שם וישבו על אדמתם, פי' יחזרו מבלבולן לקביעותן ונאסרו. ומאחר שנחלקו ר"ג ור"י על ר"ע יש לומר שהלכה כמותם ואסורים המצריים עד דור שלישי (יראים סי' מב [רג])

⁸⁷ והנה לענין לבא בקהל, האידנא מותר, כמו שכתב הרב המחבר במצוה תקס"א דנתבלבלו כל האומות ומרובא פריש, ויש סוברים (הרא"ש) דמצרי באיסורו עומד, עיין בשו"ע כאן סי', ועיין בתוס' יבמות ע"ו ע"ב ד"ה מנימין. לכאורה לפי מה שנתבאר לעיל (במצוה הקודמת מהמנחת חינוך תקסג – ד אות ו דכתבה התורה דור שלישי ודאי ולא ספק, א"כ כל ספק מצרי אסרה תורה דמאי שנא, א"כ לפי סברת השיטה מקובצת ב"מ ו ע"א ד"ה ועי"ל, גבי עשירי ודאי ולא ספק לא מהני מרובא פריש כיון דהתורה אסרה ספק ומרובא פריש ג"כ ספק, א"כ לא מהני מרובא פריש לענין מצרי ואדומי, א"כ כל האומות אסור להתחתן בהם מחמת חשש מצרי ואדומי, דלא אזלינן בתר רובא ומרובא פריש, א"כ אדרבא לשיטת הרא"ש הנ"ל דמצרי באיסוריה, הוי ליה קולא דמותר בכל האומות חוץ ממצרי, ולשיטת אלו אסור בכל האומות. אך אפילו לשיטת הרא"ש עכ"פ אסור משום איסור אדומי, ובאמת כל הפוסקים כתבו דמותרים האידנא בכל האומות, וצ"ע קצת לסברת השיטה מקובצת (מנחת חינוך מצוה תקסג – ד אות ז)

⁸⁸ "שם עליהם עבר כוס המלחמות מגוים רבים ועצומים הרבה פעמים, ולא עוד שנעקרה מלכותם ושםם לגמרי, שהרי ארץ מצרים לישמעאלים תחשב היום. והגרים בה ישמעאלים יקראו בשמם. ואעפ"כ באסורם הם עומדים לדעת הרא"ש והעומדים בשטתו, לפי שלא מצינו להם גלות שלמה שתבטל קביעותם לגמרי. כמו בלבול וחורבן דסנהריב ונ"ג ונבוכדנצר שהגלו גלות שלמה, מה שלא נמצא כמוהם במלכים שאחריהם הנלחמים באויביהם שאם היו מתגברים עליהם ומנצחים אותם, לא היו מגרשים התושבים מארץ מגורתם להגלותם. אף אם העבירום על דתם. ולכן שוב לא במלה חזקת קביעותם", (שאלת יעב"ץ ח"א מו)

⁸⁹ ולפי מה שכתבו האחרונים לתרץ דברי הרמב"ם דסובר ספיקא מדאורייתא לקולא, והקשו עליו הראשונים מהסוגיא דחולין י"א ע"א, דאזלינן בתר רובא, ותירצו היכא דהתורה כתבה בשב ואל תעשה כגון זה לא תאכל, כוונת התורה ודאי לא תאכל אבל ספק שרי, אבל היכא דהתורה כתבה בלשון קום ועשה, כגון כי אם בתולה וגו' גבי כהן גדול ג"כ ודאי ולא ספק, עיין בספר הוות דעת יו"ד סי' ק"י בבית הספק, א"כ כאן נמי לא יבא ממזר וגו', היינו ודאי ולא ספק דהתורה כתבה לשון זה של ודאי, ומצרי ואדומי שכתבה התורה דור שלישי יבא וגו' ג"כ ודאי דור שלישי ולא ספק, אם כן ספק אסור, וכמו שספק דור שלישי אסור הוא הדין ספק אחר אם הוא מצרי או לא לחומרא, דהתורה כתבה ההיתר בודאי מותר ולא בספק (מנחת חינוך שם אות ו)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>